

Výsledky systému EKO-KOM za rok 2024

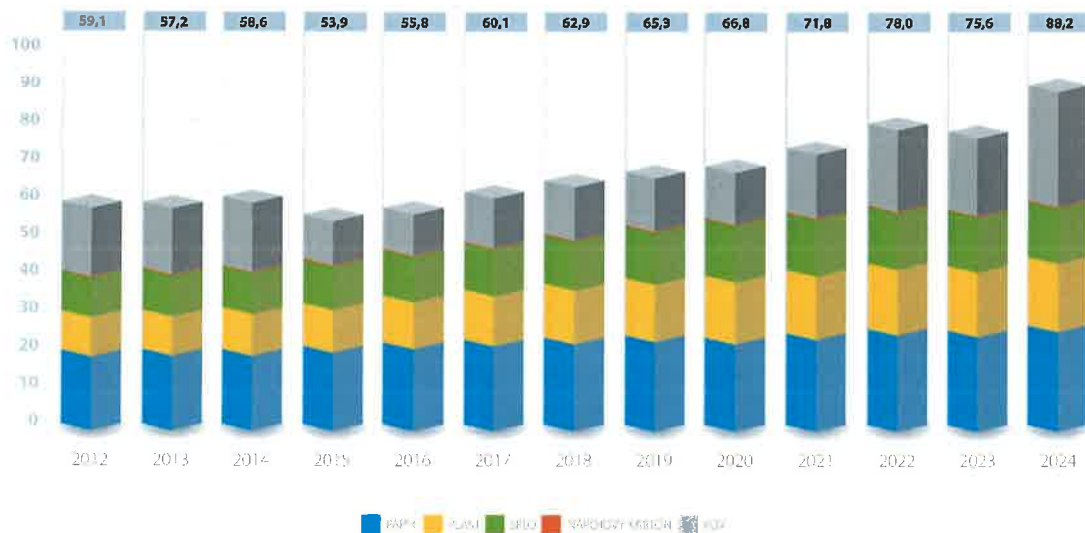
Lukáš Grolmus
EKO-KOM, a.s.

Loni bylo na český trh uvedeno přes 3,5 milionu tun obalů, což představuje meziroční nárůst o 4 %. Pozitivní zprávou ovšem je, že se zároveň zvýšilo množství vytríděných a zrecyklovaných jednorázových obalů. K tomuto výsledku přispěla především vysoká míra zapojení občanů ČR do třídění a dobře dostupná hustá síť barevných nádob.

Celkem v roce 2024 vzniklo v Česku 1,31 milionu tun obalového odpadu – meziročně tedy o 4 % více než v předchozím roce. Zároveň ale vzrostla i míra třídění. Průměrný obyvatel ČR vytrídil 88,2 kilogramu papíru, plastů, skla, kovů a nápojových kartonů, což je o 12,6 kilogramu více než v roce 2023. Výrazný podíl na tomto nárůstu měly kovy, které lidé často odevzdávali do výkupu druhotných surovin – průměrně jich tam každý odevzdal 17,1 kilogramu. Dalších více než 13 kilogramů kovů vytrídili prostřednictvím sběrných nádob. Do výkupu pak lidé v průměru donesli také 1,8 kilogramu papíru na osobu.

Při pohledu na jednotlivé druhy obalových materiálů vzrostla výtěžnost téměř u všech komodit. Nejlépe si vedly kovy, kterých každý obyvatel ČR vytrídil v průměru 30,5 kilogramu. Následoval papír s 24,4 kilogramu a plasty s 18,1 kilogramu na osobu. Sklo se s průměrnými 14,8 kilogramy umístilo na čtvrtém místě, nápojové kartony pak na pátém. Nově se ve statistikách více objevuje také dřevo, které začaly obce častěji vykazovat – jeho průměrná výtěžnost dosáhla 7,6 kilogramu na obyvatele. Po započtení dřeva, bychom se tak celkově dostali na 95,8 kilogramu na obyvatele.

Vývoj výtěžnosti tříděného odpadu v České republice [kg/ob.]
včetně samostatně zapojených výkupen

pozn.

1. od roku 2022 se začalo učit množství papíru a kovů přenosat z obecních systémů do výkupen odpadů, které jsou nově zapojeny v Systému EKO-KOM samostatně

Obyvatelé ČR mají pro třídění odpadu velmi dobré podmínky. Po celé republice je k dispozici hustá síť barevných kontejnerů a menších nádob – ke konci roku 2024 jich bylo více než 1 061 000. Průměrná vzdálenost, kterou musel člověk ke sběrnému místu ujít, přitom činila jen 91 metrů. V řadě obcí navíc úspěšně fungují pytlové sběry nebo tzv. door-to-door systémy, díky nimž mohou obyvatelé třídit odpad přímo u svého domu do barevně odlišených nádob. Objemnější odpady nebo méně běžné materiály je možné třídit ve sběrných dvorech či odevzdat do výkupu druhotných surovin.

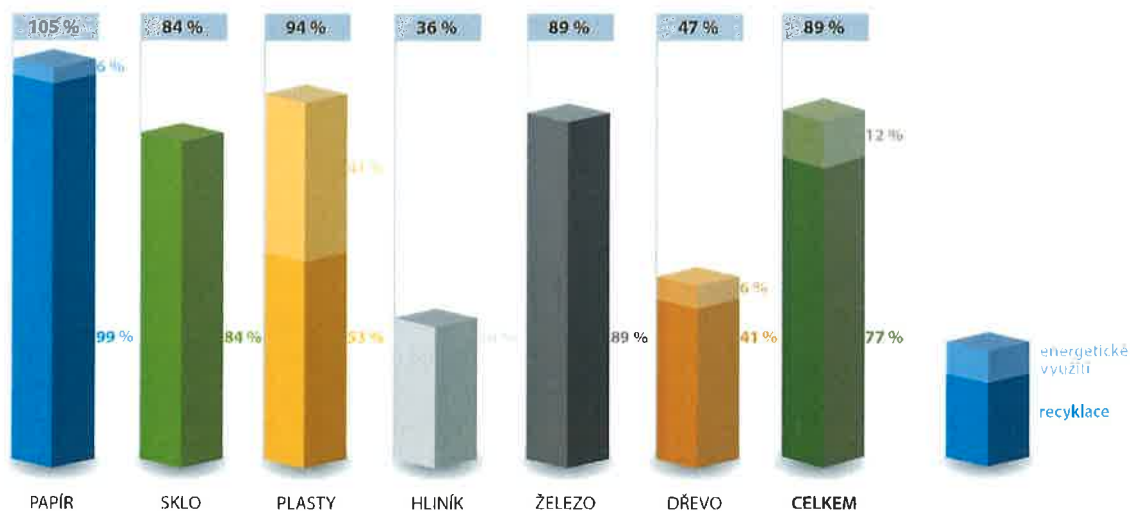
Vývoj počtu nádob na tříděný odpad v České republice

Díky aktivnímu přístupu občanů, kteří odpady pečlivě třídili, se v roce 2024 podařilo z celkového množství obalových odpadů předat 77 % k recyklaci a dalších 12 % k energetickému využití. Míra recyklace tak meziročně vzrostla o 2 procentní body, celkové využití obalů pak stoupl o 3 procentní body. Nejvyšší efektivity bylo dosaženo u papírových obalů, jejichž celková míra využití činila 105 %. Tento na první pohled překvapivý výsledek má však jednoduché vysvětlení: zahrnuje také obaly, které nejsou při uvedení na trh evidovány jako prodejní, dále případy, kdy tříděné kontejnery využívají podnikatelé, a rovněž zohledňuje časový posun mezi uvedením obalu na trh a jeho reálným vyhozením (například kvůli skladování či dalšímu zpracování).

Velmi efektivně se nakládalo i s plastovými obaly – jejich celková míra využití dosáhla 94 %, což představuje meziroční nárůst o 5 %. K recyklaci jich bylo předáno více než 53 %, zatímco zbylé, hůře recyklovatelné plastové obaly, byly využity k výrobě energie. U skleněných obalů se recyklace zlepšila o 6 procentních bodů na celkových 84 %. V případě kovových obalů činila celková míra využití 68 % – železné obaly byly recyklovány z 89 %, hliníkové z 36 %. Dřevěné obaly zaznamenaly rovněž pozitivní vývoj – míra jejich využití se zvýšila ze 42 % na 47 %.

Dosažená míra recyklace a energetického využití obalových odpadů v České republice v roce 2024

Autorizovaná obalová společnost EKO-KOM ve spolupráci s obcemi a městy pokračovala i v roce 2024 v rozšiřování a zlepšování sběrné sítě pro třídění odpadu po celé České republice. Systém je dlouhodobě financován z příspěvků firem, které vyrábějí nebo dovážejí balené zboží. Ke konci loňského roku bylo do Systému zapojeno 21 344 plničů a dovozců, kteří prostřednictvím AOS EKO-KOM plní svou zákonnou povinnost zajistit zpětný odběr a využití obalů uvedených na trh. Výše jejich poplatku závisí na množství obalů, které uvedou do oběhu.

Vývoj počtu obcí a klientů v Systému EKO-KOM

Z těchto prostředků EKO-KOM financuje celý systém – od sběrné sítě barevných nádob přes třídící linky až po recyklaci či energetické využití odpadu. Největší část nákladů tvoří přímé platby obcím a městům za zajištění sběru a třídění. Ke konci roku 2024 bylo do systému zapojeno 6 202 obcí a měst, což pokrývá 99 % obyvatel České republiky. Z nich již 75 % třídí odpad pravidelně.

V roce 2024 vynaložil EKO-KOM 96,8 % veškerých nákladů na zajištění sdruženého plnění, tedy na zpětný odběr a využití obalových odpadů. Největší porci z toho, 89,7 %, představovaly tzv. přímé náklady odpadových činností (tj. sběr obalů a zajištění sběrné sítě v obcích, sběr a využití průmyslových obalů, dotřídění odpadů z obalů, přímá podpora recyklace obalových odpadů).

Z pohledu plnění míry sběru tříděného odpadu jsou klíčové obce a jejich občané, proto jde nejvíce financí právě do tohoto sektoru. Přímé platby zapojeným obcím za zajištění zpětného odběru obalových odpadů a sběrné sítě a za jejich předání prostřednictvím svozových firem k dotřídění a zpracování tvořily v roce 2024 bezmála 57 % veškerých nákladů Systému. Výše odměn obcím je závislá zejména na množství vytríděných odpadů a roste spolu s účinností systému sběru. Téměř 33 % celkových nákladů Systému pak tvořily náklady na dotřídění obalových odpadů, náklady spojené se sběrem a využitím průmyslových obalových odpadů a náklady na přímou podporu recyklace a využití odpadů z obalů.

Jednou z povinností Autorizované obalové společnosti EKO-KOM, a.s., je zajištění průkazné evidence všech obalových a odpadových toků, včetně kontroly a pravidelných auditů. Na tyto aktivity loni připadlo 4,5 %. Náklady na povinnou osvětu, vzdělávání žáků v oblasti ochrany životního prostředí, informování spotřebitelů a na další činnosti vedoucí ke správnému a efektivnímu třídění odpadů v ČR tvořily 2,6 % z celkových nákladů. 1 % bylo vynaloženo na administrativu a řízení.

Náklady na zákonné daňové odvody státu a poplatky SFŽP představovaly 0,8 % z celkových nákladů. A od roku 2023 přibýly do struktury nákladů finance vyplacené obcím na náklady spojené s úklidem plastového litteringového odpadu. Ty představovaly loni 1,4 % z celkových nákladů Systému.

